

Ex-ante hodnocení návrhu programu mezinárodní spolupráce ve VaV Inter-Excellence 2

27. října 2020

Ex-ante hodnocení návrhu programu mezinárodní spolupráce ve VaV Inter-Excellence 2

Zpráva byla vypracována v rámci projektu Strategické informace pro mezinárodní výzkum – STRATIN (LTI20006) podpořeného Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy.

Autor

RNDr. Vladislav Čadil, Ph.D.

Obsah

1	Úvod	5
2	Zaměření a cíle programu a jejich relevance národním prioritám, strategiím a koncepcím	6
2.1	Z jakých koncepcí a strategií vychází návrh programu?	6
2.2	Jak je program relevantní aktuálním prioritám v předmětné oblasti?	6
2.3	Na jaké společenské potřeby program reaguje?	7
2.4	Jsou tyto potřeby analyzovány a je řádně zdůvodněna potřeba intervence programu?	7
2.5	Jakým způsobem program vychází z evaluace předchozích relevantních programů?	8
2.6	Jaká je synergie, popř. komplementarita s jinými programy?	9
2.7	Jak odpovídají cíle programu výsledkům analýzy řešené problematiky?	9
2.8	Jak jsou cíle programu hierarchicky strukturované?	9
3	Intervenční logika programu	10
3.1	Co má program změnit ve srovnání s výchozím stavem?	10
3.2	Jak je popsána intervenční logika programu?	10
3.3	Jak odpovídá intervenční logika zaměření a cílům programu na straně jedné a výchozí situaci (řešenému problému) na straně druhé?	10
4	Výsledky, přínosy a dopady programu	10
4.1	Jak odpovídají očekávané výsledky společenských potřebám, na které program reaguje, a stanoveným cílům programu?	10
4.2	Jak odpovídají stanovené formy výsledků očekávaným výsledkům?	11
4.3	Jaké jsou očekávané přínosy programu?	11
4.4	Jak odpovídají očekávané výsledky předpokládaným přínosům a dopadům?	11
4.5	Jsou předpokládané přínosy a dopady v souladu se společenskými potřebami a cíli programu?	12
5	Výdaje programu	12
5.1	Jsou výdaje programu stanoveny reálně ve vztahu k zaměření a cílům programu?	12
5.2	Jak odpovídá škála uznatelných výdajů cílům a aktivitám programu?	12
6	Aktivity programu a příjemci podpory	12
6.1	Jak odpovídají podporované aktivity cílům programu, očekávaným výsledkům a předpokládaným přínosům a dopadům?	12
6.2	Jak odpovídá vymezení příjemců podpory zaměření a cílům programu?	13
7	Způsob realizace	13
7.1	Jakým způsobem bude program realizován?	13
8	Hodnocení a výběr projektů	13
8.1	Jak budou hodnoceny návrhy projektů?	13
8.2	Jakým způsobem budou vybírány projekty k podpoře?	14

8.3	Jak bude probíhat průběžné a závěrečné hodnocení projektů?	14
9	Monitorování programu a jeho evaluace	14
9.1	Jak bude probíhat monitorování programu?	14
9.2	Jak bude využito monitorování programu?	14
9.3	Jakým způsobem bude program evaluován?	14
9.4	Jak bude sledováno a hodnoceno splnění cílů programu?	14
9.5	Jak budou využity výsledky evaluace?	15
9.6	Jak bude sledováno a hodnoceno dosažení výsledků, přínosů a dopadů?	15
10	Vymezení rizik	16
10.1	Jakým způsobem jsou identifikovaná rizika relevantní zaměření, cílům, aktivitám a způsobu implementace programu?	16
11	Doporučení	16
11.1	Vymezení programu	16
11.2	Výsledky programu	16
11.3	Přínosy programu	17
11.4	Hodnocení a výběr projektů	17
11.5	Evaluace	17
11.6	Významnost navržených doporučení	18
12	Závěrečný výrok evaluátora	19

1 Úvod

Součástí přípravy programů na podporu výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) v zemích s vyspělým systémem veřejné podpory VaVal a rozvinutou evaluační kulturou je hodnocení programu před jeho schválením a zahájením (ex-ante evaluace). Toto hodnocení zajišťuje efektivní zaměření programu ve vztahu k identifikovaným problémům a výzvám na jedné straně a jeho cílům, podporovaným činnostem, výzkumným tématům a finanční alokaci na straně druhé.

Toto ex-ante hodnocení se zaměřuje na program na podporu mezinárodní spolupráce ve VaVal INTER-EXCELLENCE 2, který bude realizovat MŠMT jako hlavní nástroj účelové podpory mezinárodní spolupráce ve VaVal v letech 2021-2029.

Provedené hodnocení bylo vypracováno v souladu se Základními principy přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací a Postupem Rady při hodnocení návrhů programů účelové podpory a skupin grantových projektů, který představuje doporučený postup při zpracování návrhů nových programů účelové podpory a skupin grantových projektů a jejich posuzování RVVI před jejich předložením vládě ke schválení. Dále vychází z metodologických dokumentů vypracovaných v návaznosti na nejlepší mezinárodní praxi:

- Čadil, V. (2012): Obecný rámec pro hodnocení programů výzkumu, vývoje a inovací a jeho možné využití v České republice. Ergo 07/02, s. 3-9.
- Srholec, M. (2015): Návrh obecných zásad hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací a potřebných systémových změn. Praha, MŠMT.

Předložené ex-ante hodnocení představuje konečnou evaluaci návrhu programu po zapracování připomínek a doporučení vzešlých v průběhu procesu ex-ante hodnocení, které byly stanoveny v první verzi evaluační zprávy předložené evaluátorem 11. září 2020. Provedené ex-ante hodnocení je třeba chápat jako proces, který běžel paralelně s přípravou evaluovaného programu. Jeho cílem nebylo rozporovat či oponovat návrh evaluovaného programu, ale průběžně konzultovat jednotlivé navrhované části připravovaného programu a poskytovat doporučení k efektivnějšímu zaměření programu a způsobu jeho implementace.

Zpráva je strukturována podle oblastí hodnocení, přičemž pro každou oblast hodnocení jsou stanoveny evaluační otázky. Tyto evaluační otázky vycházejí z kritérií stanovených v Kontrolním listu, který je přílohou výše uvedeného Postupu Rady. Tato kritéria jsou vesměs formulována binárně. Pokud by byla při ex-ante hodnocení použita v nezměněné podobě, mohlo by takové hodnocení ustrnout jen v hledání binárních odpovědí, čímž by vyvstalo riziko, že by hodnocení mohlo sklouznout k přílišnému formalismu a opomenutí vnitřní logiky programu. Snahou evaluátora však bylo evaluovat program v jeho celistvosti. Z tohoto důvodu byla kritéria přeformulována do evaluačních otázek, na něž většinou není možné odpovědět jednoduše ANO/NE, ale k jejichž zodpovězení je třeba pochopit vnitřní logiku programu a jednotlivé oblasti hodnocení chápat z hlediska programu jako celku. Otázky však nejsou formulovány tak, aby na ně evaluátor přímo odpověděl. Takový přístup by v některých případech mohl vést jen k opakování částí textu programu. Jsou formulovány tak, jak si je klade evaluátor při analyzování programu, při hledání informací nezbytných pro stanovení svého verdiktu k jednotlivým oblastem hodnocení a formulaci případných doporučení. Ta jsou uvedena v závěru této evaluační zprávy. Poslední část této evaluační zprávy představuje závěrečný výrok evaluátora spočívající ve vyjádření, zda a jakým způsobem byla zapracována stanovená doporučení.

Předložená evaluace vychází z těchto dokumentů:

- Návrh textu programu platný k 31.8.2020, včetně příloh
- Návrh textu programu platný k 20.10.2020
- Kučera, Z. – Pazour, M. – Vondrák, T. – Kostić, M. 2020: Analýza stavu mezinárodní spolupráce ve VaV ve vztahu k potřebnosti programu INTER-EXCELLENCE II, Technologické centrum AV ČR.

- Kostić, M. 2020: Rešerše zahraničních přístupů k podpoře mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, Technologické centrum AV ČR
- Pazour, M. – Kučera Z. 2020: Systematický přístup k podpoře mezinárodní spolupráce ve VaV v ČR, Technologické centrum AV ČR
- Interim hodnocení programu INTER-EXCELLENCE I, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
- Indikátorová soustava programu INTER-EXCELLENCE II, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

2 Zaměření a cíle programu a jejich relevance národním prioritám, strategiím a koncepcím

2.1 Z jakých koncepcí a strategií vychází návrh programu?

Text programu uvádí, že návrh programu vychází z těchto strategických a koncepčních dokumentů:

- Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+
- Národní RIS3 strategie 2021+
- Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- Strategie podpory malých a středních podniků v ČR pro období 2021-2027
- Akční plán rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace a genderové rovnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v ČR na léta 2018-2020
- Národní inovační strategie České republiky 2019-2030 pro sektor VaVal
- Strategický rámec ČR 2030

Součástí návrhu programu je rovněž tabulka, která přehledným způsobem znázorňuje vazbu programu na jednotlivé uvedené dokumenty.

Návrh programu uvádí všechny strategické a koncepční dokumenty, které jsou relevantní nejen problematice mezinárodní spolupráce ve VaVal, ale šířeji také rozvoji VaVal a hospodářství ČR. Cíle, priority a opatření těchto dokumentů logicky propojuje se zaměřením a cíli programu. Pro větší přehlednost vazbu mezi strategickými a koncepčními dokumenty a programem znázorňuje v tabulce, z níž je zřejmá jasná hierarchická vazba jednotlivých úrovní dokumentů na cíle programu a jeho podprogramů.

2.2 Jak je program relevantní aktuálním prioritám v předmětné oblasti?

Text programu uvádí relevanci strategickým a koncepčním dokumentům:

- Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+, kde je jediným nástrojem opatření č. 14: Podpoření synergie českého a mezinárodního VaV prostřednictvím mezinárodní programové spolupráce ČR. Program přispěje k naplnění Cíle 3. Zvýšit kvalitu a mezinárodní excelenci výzkumu a vývoje v ČR, dosáhnout zvýšení otevřenosti a atraktivity ČR pro mezinárodní výzkum a vývoj a zintenzivnit integraci VaVal ČR do Evropského výzkumného prostoru; resp. specifického cíle 3.2 Podpořit synergie českého a mezinárodního VaV prostřednictvím finančních nástrojů a posilování oblastí se synergickým potenciálem, zvýšit podporu VaVal ze státního rozpočtu na VaVal v zásadních / přelomových oblastech jednotlivých výzkumných oborů nebo v oblastech, v nichž mohou výsledky VaVal zásadně pomoci v řešení velkých společenských výzev. Program je relevantní i dalším cílům NP VaVal 2021+ (především specifický cíl 3.1 a dále především cíl 4. a specifický cíl 4.1).

- Národní RIS3 strategie 2021+ , program přispěje k realizaci tří ze čtyř strategických cílů obecných, resp. tří navazujících cílů specifických (Cíl 1., Sp. Cíl 1.1; Cíl 2., Sp. 2.1; Cíl 3., Sp. 3.3)
- Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- Strategie podpory malých a středních podniků v ČR pro období 2021-2027. Program by měl mít pozitivní dopad na specifické cíle Přímá podpora MSP v implementaci inovačních aktivit a Vytvořit vyspělý inovační ekosystém založený na domácím VaV.
- Akční plán rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace a genderové rovnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v ČR na léta 2018-2020, kde je program relevantní třem cílům (oblast Prostředí výzkumných organizací, Cíl 3.; oblast Profesní dráhy doktorandů/doktorandek a systém doktorského studia, Cíl 4.; oblast Mobilita, Cíl 5.).
- Národní inovační strategie České republiky 2019-2030 pro sektor VaVal
- Strategický rámec ČR 2030, program je relevantní oblasti 8.1 a 8.2, 11.2 a 3.3.

Z textu programu je zřejmá snaha o zajištění maximální míry relevance příslušným strategickým a koncepčním dokumentům. Program je koncipován jako jeden z nástrojů realizace NP VaVal 2021+ a současně jako nástroj, který napomáhá realizaci relevantních cílů a opatření ostatních strategických a koncepčních dokumentů v oblasti VaVal.

2.3 Na jaké společenské potřeby program reaguje?

Program reaguje na stále nízkou míru internacionalizace českého VaV, zejména na nízký rozsah mezinárodní spolupráce ve VaV. Tuto skutečnost dokladuje podkladovou analýzou, která ukázala, že do mezinárodní spolupráce se zapojuje omezený počet týmů, které jsou do sítí mezinárodního výzkumu integrovány velmi dobře, avšak iniciativa ostatních subjektů k aktivnímu zapojení mezinárodního rozměru do vlastního výzkumných aktivit je ovšem spíše nízká.

Program dále reaguje na skutečnost, že mezinárodní spolupráce rezultuje ve zvýšení kvality prováděného VaV, což lze demonstrovat vyšší kvalitou vytvořených publikačních výsledků. Dále program vytváří podmínky pro rozvoj bilaterální spolupráce v oblastech, tématech, která jsou pro ČR zásadní a prioritní.

Program tedy reaguje na aktuální společenskou výzvu rozvoje VaV. Nízká míra mezinárodní spolupráce ve VaVal je častým tématem debat na všech úrovních řízení VaVal v ČR a je také tématem, kterým se zabývá také Evropská komise či Evropský parlament (zde je ovšem nutné podotknout, že nízká míra mezinárodní spolupráce je společným nedostatkem všech nových postkomunistických zemí EU). Nízká míra mezinárodní spolupráce znamená nejen omezenější čerpání prostředků evropských programů VaV či menší možnost ovlivňovat směřování evropských výzkumných politik (např. také skrze zastoupení českých zástupců v příslušných orgánech), ale především omezuje maximalizaci pozitivních efektů (přínosů) mezinárodní spolupráce, především rozvoj kvality prováděného VaV a dosahovaných výsledků. Snadno tedy nahlédneme vysokou potřebnost evaluovaného programu a jeho zaměření, zacílení.

2.4 Jsou tyto potřeby analyzovány a je řádně zdůvodněna potřeba intervence programu?

Pro potřebu správného zaměření a zacílení programu byly vypracovány tyto podkladové studie:

- Kučera, Z. – Pazour, M. – Vondrák, T. – Kostić, M. 2020: Analýza stavu mezinárodní spolupráce ve VaV ve vztahu k potřebnosti programu INTER-EXCELLENCE II, Technologické centrum AV ČR.
- Kostić, M. 2020: Rešerše zahraničních přístupů k podpoře mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, Technologické centrum AV ČR
- Pazour, M. – Kučera Z. 2020: Systematický přístup k podpoře mezinárodní spolupráce ve VaV v ČR, Technologické centrum AV ČR

- Interim hodnocení programu INTER-EXCELLENCE I, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
- Indikátorová soustava programu INTER-EXCELLENCE II, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy.

V textu programu jsou s využitím rozsáhlé rešerše zahraniční odborné literatury dále uvedeny přínosy mezinárodní spolupráce na několika hierarchických úrovních a s využitím výše uvedených studií je podrobně porovnán současný stav v ČR se zahraničím.

Podkladové analýzy přinášejí podrobnou analýzu mezinárodní spolupráce ve VaV v ČR ve vztahu k potřebě evaluovaného programu, přehled zahraničních přístupů a nástrojů podpory mezinárodní spolupráce, navrhuje systematický způsob řízení rozvoje mezinárodní spolupráce v ČR, navrhuje soustavu indikátorů pro monitorování a evaluaci programu a v neposlední řadě poskytují průběžné hodnocení stávajícího programu INTER-EXCELLENCE, na který evaluovaný program naváže. Kromě posledních dvou uvedených podkladových dokumentů byly zbývající tři vypracovány renomovaným nezávislým pracovištěm, což zaručuje vysokou kvalitu analýz a nezávislost závěrů. Tyto podkladové studie zeširoka a současně zevrubně analyzují mezinárodní spolupráci, jejich závěry by mohly být využity pro další koncepční a strategickou činnost MŠMT i RVVI.

Závěry podkladových analýz jsou výstižným způsobem shrnuty v textu programu, který se v případě potřeby dalších informací na podkladové analýzy odkazuje. Velice přínosná je rovněž rešerše zahraniční odborné literatury o přínosech mezinárodní spolupráce, kterou vypracovali pracovníci MŠMT. Ukazuje, že mezinárodní spolupráce zasahuje všechny hierarchické úrovně řízení mezinárodní spolupráce ve VaV, přičemž pro každou přináší specifické přínosy.

Všechny podkladové dokumenty jasně potvrzují potřebu podpory mezinárodní spolupráce ve VaV prostřednictvím evaluovaného programu.

2.5 Jakým způsobem program vychází z evaluace předchozích relevantních programů?

Součástí evaluovaného programu je také interim vyhodnocení stávajícího programu INTER-EXCELLENCE. Tato evaluace je provedena jednak na základě dat o podpořených projektech a jejich výsledcích, které jsou obsažena v IS VaVal, jednak na dotazníkovém šetření mezi členy odborného poradního orgánu.

Provedená evaluace nabývá spíše popisného charakteru. Na základě kvantitativních dat, která byla získána převážně z IS VaVal, uvádí informace o uskutečněných veřejných soutěžích škále a počtu projektů, příjemců a výsledků. Tyto informace byly využity k nastavení indikátorové soustavy a ke stanovení typu příjemců a předpokládaných výsledků.

Nejzajímavější částí jsou výsledky dotazníkového šetření mezi členy odborných poradních orgánů programu. Získané informace jsou vzhledem ke své konkrétnosti velmi využitelné při nastavování parametrů jednotlivých veřejných soutěží. Využití pro přípravu vlastního programu, resp. textu programu se zdá být jen omezené, a to již z toho důvodu, že text programu je formulován obecněji. Nicméně některé informace se dají využít již pro nastavování programu, jde zejména o problematiku evaluace programu. V dotazníkovém šetření např. zazněla kritika kvantitativních indikátorů pro hodnocení splnění cílů programu (posuzování programu pouze podle publikačních výsledků je nedostatečné a je doporučeno využívat také nepublikační indikátory). Dále závěry z dotazníkového šetření uvádějí faktory, které ovlivňují počty a škálu dosažených výsledků. Přesto je indikátorová soustava pro splnění cílů programu založena na jednoduchých kvantitativních ukazatelích a tedy také na indikátorech výsledků, případně počtu projektů a podpořených subjektů.

2.6 Jaká je synergie, popř. komplementarita s jinými programy?

Podkladová studie Kučera, Z. – Pazour, M. – Vondrák, T. – Kostič, M. 2020: Analýza stavu mezinárodní spolupráce ve VaV ve vztahu k potřebnosti programu INTER-EXCELLENCE II analyzovala synergii a komplementaritu programu INTER-EXCELLENCE se stávajícími či nedávno ukončenými programy.

V případě bilaterální spolupráce se jednalo o programy TA ČR (DELTA) a GA ČR. V této podkladové studii je provedena analýza počtu projektů, čerpání finančních prostředků a participace jednotlivých příjemců podpory. Text programu uvádí způsob implementace těchto programů. Jakkoliv je způsob implementace těchto programů (včetně zaměření a zacílení) dostatečně popsán, **není zdůrazněn rozdíl oproti evaluovanému programu. Tento rozdíl sice vyplývá po prostudování celého textu programu, ale pro větší přehlednost by bylo žádoucí tento rozdíl explicitně zmínit.**

V případě multilaterální spolupráce podkladová analýza a text programu sleduje synergii s takovými nástroji, jako jsou společné programové iniciativy členských států EU (JPI), programy typu ERA-NET, multilaterální iniciativy vybraných klíčových hráčů (států) na poli VaV s definovanou skupinou států (V4-Korea Joint Research Program či EIG Concert Japan) či nástrojem na podporu malých a středních podniků EUROSTARS 2. **V textu programu jsou tyto nástroje jen uvedeny, avšak skutečná synergie charakterizována není. Dále není zmíněna synergie s rámcovými programy.**

2.7 Jak odpovídají cíle programu výsledkům analýzy řešené problematiky?

Text programu stanovuje globální cíl – „Fungující mezinárodní spolupráce ve VaV jako příspěvek ke zvyšování znalostní a vzdělanostní úrovně ČR, k řešení společenských výzev ČR a ke zvyšování přidané hodnoty ekonomiky ČR“.

Dále text programu stanovuje obecné a specifické cíle:

- Zvýšení úrovně strategického zacílení mezinárodní spolupráce ve VaV podle společenských výzev a strategických priorit ČR (specifický cíl – Strategická orientace mezinárodního výzkumu v ČR jako příspěvek k řešení společenských výzev ČR a k realizaci priorit ČR na poli VaV prostřednictvím spolupráce s mezinárodními partnery)
- Růst kvality a zvýšení míry excelence VaV v ČR skrze participaci na projektech mezinárodního výzkumu a vývoje (Specifické cíle – Rozvoj bilaterální spolupráce na poli VaV se zeměmi, s nimiž má ČR uzavřenu platnou dohodu/prováděcí dokument charakteru bilaterální mezivládní či meziprofitní dohody pro aktivity VaV; Rozvoj multilaterální spolupráce na poli VaV zapojením do existujících mezinárodních schémat podpory VaV)
- Rozvoj mezinárodní spolupráce výzkumných organizací a podniků v oblasti inovací (Specifické cíle – Posilování míry spolupráce podniků a výzkumných organizací na mezinárodních projektech VaV; Rozvoj mezinárodní spolupráce podniků v oblasti inovací)
- Zvýšení úrovně rozvoje a řízení lidských zdrojů v oblasti mezinárodní spolupráce ve VaV

Formulace cílů evaluovaného programu vychází jednak z výše uvedených strategií a koncepčních dokumentů, zvláště z Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+, jednak z cílů evropských programů EUREKA a COST, jejichž nástrojem realizace v ČR bude evaluovaný program, jednak se opírají o závěry podkladových analýz. Z prostého porovnání cílů programu a jejich bližšího vysvětlení na straně jedné a závěrů podkladových analýz vyplývá, že cíle programu z těchto analýz vycházejí v maximálně možném rozsahu (tedy aniž by došlo ke změnám v zaměření cílů závazných strategických dokumentů a cílů evropských programů).

2.8 Jak jsou cíle programu hierarchicky strukturované?

Z výše uvedeného přehledu cílů programu je zřejmé, že cíle evaluovaného programu jsou hierarchicky strukturované do tří řádovostních úrovní – globální cíl je rozpracován do obecných cílů, které jsou dále

konkretizovány ve specifických cílech. S výjimkou obecného cíle 4 – Zvýšení úrovně rozvoje a řízení lidských zdrojů v oblasti mezinárodní spolupráce ve VaV jsou ostatní cíle rozpracovány do úrovně specifických cílů, třebaže cíl 1 – Zvýšení úrovně strategického zacílení mezinárodní spolupráce ve VaV podle společenských výzev a strategických priorit ČR je naplňován jen jedním specifickým cílem. Nicméně dostatečně konkrétní formulace obecného cíle 4 již nevyžaduje další konkretizaci v podobě specifického cíle.

3 Intervenční logika programu

3.1 Co má program změnit ve srovnání s výchozím stavem?

Požadovaná změna, které by měl program dosáhnout, je již obsažena v samotné formulaci jednotlivých cílů. Z formulace každého cíle je zřejmé, k jaké změně vede či přispívá. Požadovaná změna je rovněž zřejmá z popisu každého obecného cíle, kde je rovněž charakterizován význam cíle. V neposlední řadě požadovaná změna vyplývá z popisu odůvodnění cílů programu, kde jsou uvedeny přínosy mezinárodní spolupráce pro výzkumníky, výzkumné organizace a stát/společnost. Tyto přínosy však nejsou v plném rozsahu reflektovány u jednotlivých specifických cílů.

3.2 Jak je popsána intervenční logika programu?

Výše zmíněná požadovaná změna je transformována do intervenční logiky programu. Ta je v podobě samostatné přehledné tabulky přílohou programu. Tabulka uvádí popis úrovně (jednotlivé cíle programu, nástroje, aktivity), zdroje pro ověření splnění cílů (indikátory a jejich zdroje), rizika a předpoklady/opatření k jejich eliminaci. Navržená intervenční logika je reálná a má jasnou a logickou strukturu.

3.3 Jak odpovídá intervenční logika zaměření a cílům programu na straně jedné a výchozí situaci (řešenému problému) na straně druhé?

Ze struktury a logických vazeb mezi komponentami intervenční logiky je zřejmé, že intervenční logika vznikala současně s formulací zaměření programu a jeho cílů. Proto také plně odpovídá identifikovaným problémům, resp. cílům závazných strategií a cílům a aktivitám programu. Je základem pro celkové nastavení programu, jehož jednotlivé parametry jsou v souladu s intervenční logikou.

4 Výsledky, přínosy a dopady programu

4.1 Jak odpovídají očekávané výsledky společenských potřebám, na které program reaguje, a stanoveným cílům programu?

Ve výčtu očekávaných výsledků programu se vyskytuje tradiční zaměření výsledku a formy výsledku, které je typické pro český systém řízení VaV. Na tomto místě je vhodné podotknout, že výsledkem VaV je nová znalost, poznatek získaný vědeckým přístupem a vědeckými metodami, zatímco forma výsledku je způsob, jak je výsledek prezentován či právně chráněn. V případě programů mezinárodní spolupráce je výsledkem společná znalost dosažená mezinárodní spoluprací výzkumníků. Jestliže je hlavní společenskou potřebou evaluovaného programu rozvoj (posílení) mezinárodní spolupráce, a to zejména v tématech prioritních pro ČR, a zvýšení kvality prováděného VaV, hlavním výsledkem programu by měla být vysoce kvalitní znalost dosažená v mezinárodní spolupráci, jejíž aplikace by měla přispět k řešení tématu prioritního pro ČR.

4.2 Jak odpovídají stanovené formy výsledků očekávaným výsledkům?

Text programu pro jednotlivé podprogramy stanovuje příslušné formy výsledků. Pro podprogramy zaměřující se především na základní výzkum (INTER-ACTION a INTER-COST) jsou stanoveny především publikační formy výsledků, pro podprogram INTER-EUREKA, který se zaměřuje na aplikovaný výzkum, jsou to výsledky s právní ochranou či další aplikační výsledky.

V případě jednotlivých podprogramů vymezení forem výsledků odpovídá převládající povaze výzkumných aktivit. Vyvstává však otázka, zda je vhodnou formou výsledku patent, zvažíme-li délku patentového řízení. Pokud má být patent přidělen ještě v průběhu realizace projektu, je velmi pravděpodobné, že jeho předmětem bude znalost (řešení) vzniklá z velké části ještě před zahájením podpořeného projektu. Další otázkou je stanovení poddruhů výsledků Z_{odru} a Z_{plem} vzhledem k délce šlechtitelského procesu. Zde je opět málo pravděpodobné, že by nová odrůda či plemeno byla výsledkem pouze podpořeného projektu.

4.3 Jaké jsou očekávané přínosy programu?

Text programu jednak uvádí obecné přínosy mezinárodní spolupráce, které vyplývají z odborné literatury, jednak pro každý specifický cíl uvádí jeho přínosy. Přínosy vycházející z odborné literatury jsou zpracovány velmi podrobně pro tři hierarchické úrovně – výzkumník, instituce a stát/společnost a jsou vysoce relevantní také prostředí ČR.

Přínosy uvedené u jednotlivých specifických cílů nejsou nijak strukturovány, a to ať již hierarchicky či tematicky. Z jejich formulace a řazení se zdá, že při jejich formulaci nebyl plně využit výčet dopadů vycházejících z odborné literatury. U některých je rovněž velmi problematické hovořit o tom, zda jsou skutečnými přínosy či spíše aktivitami a výstupy. Jedná se především o tyto:

- Realizace projektů, projekty apod. – realizace projektů je aktivitou, zatímco projekty jsou výstupem programu. V žádném případě je nelze považovat za přínos. To by každý program byl přínosný per se.
- Podpora dobré praxe – to je aktivita. Přínosem by bylo zavedení dobré praxe.

Dále u přínosů není zřejmé, které jsou přímé (vzniklé bezprostředně v důsledku projektu) a nepřímé (zprostředkované).

4.4 Jak odpovídají očekávané výsledky předpokládaným přínosům a dopadům?

Jak již bylo řečeno výše, program místo výsledků stanovuje formy výsledků. Forma výsledku sama o sobě neimplikuje možné přínosy. Proto nelze říci, zda jsou očekávané přínosy relevantní požadovaným výsledkům.

Jinou otázkou je ovšem vztah aktivit programu a předpokládaných výsledků, tedy zda zvolený způsob podpory mezinárodní spolupráce ve VaV bude generovat předpokládané přínosy. Na takto formulovanou otázku je možné odpovědět pozitivně. Lze očekávat, že předpokládané přínosy (s výjimkou výše uvedených, které nelze považovat za přínosy) uvedené u jednotlivých specifických cílů i u přehledu dopadů zjištěných z odborné literatury mohou v důsledku realizace programu nastat.

4.5 Jsou předpokládané přínosy a dopady v souladu se společenskými potřebami a cíli programu?

Očekávané přínosy stanovené u jednotlivých specifických cílů odpovídají (s výše uvedenými výjimkami přínosů) jejich zaměření. Z vysoké míry relevance přínosů lze usuzovat, že přínosy byly formulovány podle cílů podprogramů.

Cíle programu reagují na jeho společenskou potřebu. Z úzké vazby mezi cíli a společenskou potřebou vyplývá, že přínosy jsou v souladu také se společenskými potřebami.

5 Výdaje programu

5.1 Jsou výdaje programu stanoveny reálně ve vztahu k zaměření a cílům programu?

Výdaje programu jsou strukturovány podle jednotlivých podprogramů a roků realizace programu. Nejvíce prostředků státního rozpočtu je alokováno podprogramu INTER-ACTION. Z hlediska doby realizace programu je nejvíce prostředků státního rozpočtu vyčleněno letům 2025 a 2026.

Rozdělení prostředků státního rozpočtu, resp. celkových výdajů reflektuje zkušenosti s čerpáním prostředků stávajících programu INTER-EXCELLENCE a předchozích programů, které podporovaly účast českých subjektů v evropských programech COST a EUREKA.

Cíle programu mohou být splněny na několika hierarchických úrovních a jejich splnění může být ovlivněno řadou externích faktorů, které program nemohl nijak ovlivnit. Podobně o splnění cíle může rozhodovat jejich míra obecnosti. Proto je obtížné rozhodnout, zda je finanční alokace programu dostatečná k dosažení jeho cílů. Relativně vysoká míra obecnosti cílů napovídá, že tyto cíle by mohly být splněny. Jinou otázkou je však intenzita splnění cílů (resp. na jaké hierarchické úrovni budou splněny). Rozvoj spolupráce může nastat jen v podpořených subjektech, ale vzhledem k jejich omezenému počtu může být obtížné provést zobecnění na úroveň celého národního systému VaVal. V takovém případě sice můžeme hovořit o splnění cílů programu (rozvoj nastal, byť u omezeného počtu organizací), ale nemůžeme očekávat, že by došlo k výrazné proměně celého národního systému VaVal.

5.2 Jak odpovídá škála uznatelných výdajů cílům a aktivitám programu?

Text programu neposkytuje výčet uznatelných nákladů, jen se odkazuje na příslušné části zákona č. 130/2002 Sb. A uvádí, že budou blíže specifikovány v zadávací dokumentaci pro jednotlivé veřejné soutěže. To je jistě vhodné, protože se tímto eliminují možné změny programu vyvolané novelizací relevantních zákonů.

6 Aktivita programu a příjemci podpory

6.1 Jak odpovídají podporované aktivity cílům programu, očekávaným výsledkům a předpokládaným přínosům a dopadům?

Podporované aktivity vycházejí z předchozího (stávajícího) programu INTER-EXCELLENCE. Jednotlivé podprogramy evaluovaného programu věcně navazují na předchozí (stávající) podprogramy programu INTER-EXCELLENCE. Navržený podprogram INTER-ACTION navazuje na stávající podprogram INTER-A(CTION), navržený podprogram INTER-COST na stávající INTER-C(OST) a navržený podprogram INTER-EUREKA na stávající podprogram INTER-E(UREKA).

Vazbu podporovaných aktivit jednotlivých podprogramů s cíli podprogramů (specifickými a obecnými cíli) a globálním cílem znázorňuje intervenční logiky evaluovaného programu. Snadno nahlédneme, že tato vazba nabývá logické povahy. Hodnocení vazby podporovaných aktivit k předpokládaným přínosům a dopadům programu (podprogramů) naráží na výše zmíněné problematické vymezení přínosů programu. Pokud bychom se oprostili od nevhodně vymezených přínosů, lze hovořit o jasné vazbě mezi stanovenými přínosy jednotlivých specifických cílů. Nadto je možné říci, že existuje věcná vazba mezi aktivitami programu a přínosy na úrovni výzkumníků a organizací, které byly zjištěny z odborné literatury, jakkoliv tyto nejsou uvedeny jako přínosy u specifických cílů.

6.2 Jak odpovídá vymezení příjemců podpory zaměření a cílům programu?

Vymezení příjemců podpory je velmi široké. Ve všech třech podprogramech mohou být uchazeči/příjemci výzkumné organizace a podniky se sídlem v ČR. Text programu dále uvádí, že specifikace uchazečů bude vždy uvedena v zadávací dokumentaci příslušné veřejné soutěže.

Široké vymezení uchazečů/příjemců odpovídá širokému vymezení, zacílení programu a jeho rozdělení na podporu základního a aplikovaného VaV a inovací, zároveň omezuje možnou diskriminaci některých oprávněných skupin uchazečů/příjemců podpory. Nadto vytváří prostor pro potenciální spolupráci výzkumné a aplikační sféry, tedy transfer dosažených poznatků do praxe.

7 Způsob realizace

7.1 Jakým způsobem bude program realizován?

Text programu popisuje způsob realizace programu velmi obecně s odkazem na příslušná ustanovení zákona č. 130/2002 Sb. s tím, že konkrétní informace budou obsaženy v zadávací dokumentaci příslušné veřejné soutěže. Odkaz na příslušné části uvedeného zákona je věcně správný. Obecná formulace způsobu realizace programu umožňuje flexibilně reagovat na změny systému poskytování účelové podpory na úrovni poskytovatele, aniž by bylo třeba podstupovat změnové řízení již schváleného programu.

8 Hodnocení a výběr projektů

8.1 Jak budou hodnoceny návrhy projektů?

Text programu uvádí způsob hodnocení návrhů projektů v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. Hodnocení splnění podmínek veřejné soutěže bude provádět komise pro přijímání návrhu projektu jmenovaná poskytovatelem. Text programu ale neuvádí nějaká pravidla pro složení této komise, resp. zda se bude jednat jen o pracovníky poskytovatele či také externí odborníky. Odborné hodnocení bude provádět odborný poradní orgán na základě minimálně 2 nezávislých posudků oponentů. Pro každý podprogram bude zřízen samostatný odborný poradní orgán. **Text programu opět neuvádí nějaká kritéria pro složení odborných poradních orgánů.**

Text programu uvádí také kritéria pro odborné hodnocení návrhů projektů, a to kritéria specifická pro programy INTER-ACTION a INTER-COST a zvláště pro program INTER-EUREKA. Kritéria pro poslední jmenovaný jsou převzata ze společné metodiky pro program EUREKA. Navržená kritéria umožňují zhodnotit věcnou kvalitu návrhu projektu a schopnost uchazeče jej realizovat. Bližší hodnocení kritérií není možné, protože jsou uvedena jen heslovitě. Bližší specifikovány budou pravděpodobně v zadávacích dokumentacích pro příslušné veřejné soutěže.

8.2 Jakým způsobem budou vybírány projekty k podpoře?

Projekty budou vybírány v souladu s §21 zákona č. 130/2002 Sb. V textu programu není výběr projektů blíže specifikován. Opět lze očekávat, že jeho bližší popis bude uveden v zadávacích dokumentacích pro jednotlivé veřejné soutěže.

8.3 Jak bude probíhat průběžné a závěrečné hodnocení projektů?

Text programu neuvádí způsob průběžného a závěrečného hodnocení projektů.

9 Monitorování programu a jeho evaluace

9.1 Jak bude probíhat monitorování programu?

Text programu neuvádí způsob monitorování programu. Uvádí jen indikátory pro hodnocení splnění cílů programu.

9.2 Jak bude využito monitorování programu?

Protože text programu neuvádí způsob monitorování programu, není zmíněno ani využití monitorování pro řízení programu.

9.3 Jakým způsobem bude program evaluován?

Text programu neuvádí způsob evaluace programu.

9.4 Jak bude sledováno a hodnoceno splnění cílů programu?

Pro hodnocení splnění cílů programu text programu a jeho podkladový dokument uvádějí 17 indikátorů realizace programu a 3 kontextové indikátory. Všechny navržené indikátory jsou kvantitativní.

Přestože při dotazování členů odborných poradních orgánů programu INTER-EXCELLENCE zaznělo, že je problematické, aby hodnocení programu bylo založeno především na počtech výsledků, mezi navrženými indikátory jsou výrazně zastoupeny právě takové. Indikátory pro hodnocení splnění cílů programy by měly odpovídat cíli, resp. obecným a specifickým cílům programu. Jestliže program cílí na mezinárodní spolupráci, která reaguje na společenské výzvy a strategické priority a na rozvoj excelence, měly by se navržené indikátory vztahovat primárně k této problematice. Samotný počet projektů, veřejných soutěží či výsledků však o této problematice nic nevypovídá. Takové ukazatele mohou být využity pro monitorování, nikoliv však pro evaluaci splnění cílů programu.

Podívejme se blíže na některé sporné ukazatele.

- Počet úspěšně dokončených projektů – samotný počet nemá příliš vysokou vypovídací hodnotu, pokud není k něčemu vztažen. Vhodnější by bylo využít podíl úspěšně dokončených projektů.
- Počet výsledků druhu J/A (Jimp), J/B (JSc) nebo B, Počet publikačních výsledků J/A (Jimp) nebo J/B (JSc) ve spoluautorství se zahraničním autorem – otázkou je, co tyto indikátory říkají o kvalitě. V současnosti se v řadě vysokých škol a ústavů AV ČR neuznávají jiné publikace, než

takové, které byly publikovány v časopisech indexovaných v těchto databázích. Nadto se stále zvyšuje počet indexovaných časopisů. Tedy tyto ukazatele již pozbyly významu jako zástupného ukazatele kvality výsledku. Proto se teď spíše sledují články, které byly zveřejněny v horním decilu časopisů indexovaných v uvedených databázích. Přesto ani takovýto indikátor není možné využít pro sledování kvality. Je třeba současně sledovat citační ohlas publikace. Nicméně v komunitě zahraničních odborníků věnujících se hodnocení VaV v současnosti převládá názor, že bibliometrické ukazatele jsou jen zástupným ukazatelem kvality, tu dokáže hodnotit jen nezávislé mezinárodní peer review.

- Počet výsledků přihlášených výzkumnou organizací k hodnocení do MODULU 1 Metodiky M17+, Počet výsledků hodnocených v MODULU 1 Metodiky M17+ hodnocených stupněm 1, 2 – Využití těchto indikátorů je limitováno skutečností, že program bude hodnocen nejdříve v roce 2030. Je otázkou, zda ještě bude platná stávající metodika METODIKA M17+, uvážíme-li její neustálé změny i přetrvávající nesouhlas velké části vědecké komunity.
- Summary Innovation Index (CZ) – toto je zcela nevhodný ukazatel. Je to široce definovaný komponentní ukazatel, který je ovlivněn řadou vnějších faktorů, které program nemůže v žádném případě ovlivnit. Program vzhledem ke svému rozsahu a zacílení nemůže výši indexu ovlivnit, zvláště uvědomíme si výši jeho výdajů v porovnání s ostatními programy, celkovým objemem účelové a institucionální podpory VaV či počet příjemců, podpořených projektů a dosažených výsledků (nehledě na dobu jejich komercializace)
- International scientific co-publications (CZ) – opět se jedná o nevhodný ukazatel. Vzhledem k relativně malé velikosti programu nelze předpokládat zásadní vliv na nárůst tohoto typu publikací. Pokud by tento ukazatel měl být využit jako kontextový, bylo by žádoucí v podkladové analýze doložit vliv předchozích programů na vývoj počtu publikací vytvořených ve spolupráci se zahraničními výzkumníky.
- Public-private co-publications – také tento ukazatel je nevhodně zvolen. Tento typ výsledků je obecně v ČR velmi málo zastoupen. Vzhledem k rozsahu evaluovaného programu a v porovnání s jinými programy, které podporují spolupráci podniků a výzkumných organizací, nelze předpokládat, že by evaluovaný program mohl mít nějaký vliv na počet tohoto druhu výsledků.

9.5 Jak budou využity výsledky evaluace?

Text programu neuvádí, jakým způsobem budou využity výsledky evaluace.

9.6 Jak bude sledováno a hodnoceno dosažení výsledků, přínosů a dopadů?

Jak bylo řečeno výše, text programu uvádí indikátory pro hodnocení splnění cílů programu. Z těchto indikátorů 6 sleduje dosažené výsledky, resp. typy (kategorie) výsledků, indikátory pro hodnocení přínosů a dopadů ani žádný způsob jejich hodnocení není v textu programu popsán.

10 Vymezení rizik

10.1 Jakým způsobem jsou identifikovaná rizika relevantní zaměření, cílům, aktivitám a způsobu implementace programu?

Samotný text programu rizika neuvádí, ta jsou uvedena v tabulce intervenční logiky. V ní jsou stanoveny rizika pro úroveň aktivit programu, nástrojů, specifických cílů, obecných cílů a globálního cíle. Ke stanoveným rizikům jsou definovány opatření k jejich eliminaci, resp. předcházení. Stanovení rizik odpovídá možným rizikům, která mohou nastat na jednotlivých úrovních. Není však stanovena závažnost jednotlivých rizik. Opatření k eliminaci/předcházení rizik odpovídá stanoveným rizikům a jsou reálně proveditelná.

11 Doporučení

11.1 Vymezení programu

- Jakkoliv text programu uvádí rozdíly v implementaci, v textu návrhu programu by bylo vhodné **stanovit jasný věcný rozdíl** (tedy rozdíl z hlediska zaměření, zacílení a podporovaných aktivit) **evaluovaného programu od ostatních programů podporujících mezinárodní spolupráci ve VaV**, zejména od programů mezinárodní spolupráce, které realizuje TA ČR a GA ČR.

11.2 Výsledky programu

- Text programu by měl **stanovit, co je jeho výsledkem a tento výsledek nezaměňovat s formami** (typy, kategoriemi) **výsledků**. Stanovit rozdíl mezi výsledkem a formou výsledku. Tedy výsledkem je nová znalost, poznatek získaný vědeckým přístupem a vědeckými metodami na základě mezinárodní spolupráce ve VaV. Tento výsledek reaguje na aktuální společenské výzvy a strategické potřeby, dosahuje vyšší kvalitativní úrovně a v případě programu INTER-EUREKA je komerčně (prakticky) využitelný participujícími podniky. Takový výsledek může nabývat různých forem, a to takových, jaké jsou stanoveny v textu programu u jednotlivých podprogramů.
- Vzhledem k dlouhé době patentového řízení a délce šlechtitelského procesu je **žádoucí zvážit, zda požadovanými (očekávanými) výsledky mají být výsledky kategorie P, Z_{odru} a Z_{plem}**. Pokud by zůstala zachována forma výsledku P, je vhodné její dosažení hodnotit nejdříve 3 roky po ukončení programu. Ovšem taková prodleva není v souladu se stávající praxí, kdy jsou ukončené programy hodnoceny bezprostředně po svém ukončení. Pokud by zůstaly zachovány formy výsledku Z_{odru} a Z_{plem} je třeba, aby v průběhu odborného hodnocení návrhu projektu byl zhodnocen dosavadní pokrok ve šlechtitelském procesu a objem předchozích výdajů z veřejných zdrojů a zhodnocen možný přínos projektu pro finalizaci šlechtitelského procesu. Při závěrečném hodnocení projektu a v důsledku i programu by musel být hodnocen jen „čistý“ vliv podpory, tedy očištěný o předchozí výdaje z veřejných zdrojů, které mohly být přiděleny předchozím šlechtitelským aktivitám.

11.3 Přínosy programu

- **Přínosy uvedené u jednotlivých specifických cílů by měly být sjednoceny s přínosy identifikovanými na základě studia odborné literatury.** Dále by přínosy uvedené u jednotlivých specifických cílů měly být **strukturovány podle jednotlivých hierarchických úrovní** (tedy pro výzkumníky, organizaci stát/společnost).
- Stávající přehled přínosů uvedený u jednotlivých specifických cílů je dosti nepřehledný z hlediska potenciálního vlivu programu. Proto by bylo vhodné **přínosy kategorizovat na přímé** (vznikající bezprostředně působením programu) **a nepřímé** (zprostředkované).
- **Přínosy typu realizace projektů, projekty s potenciálem posunout hranice poznání, ústící v kvalitní výsledky apod. by měly být odstraněny z přehledu přínosů jednotlivých cílů,** protože se nejedná o skutečné přínosy, ale výstupy, popř. aktivity. Možná je jejich reformulace tak, aby obsahově odpovídaly přínosům, např. – rozvoj potenciálu, schopností VaV řešit vybrané strategické priority a společenské výzvy, zvýšení kvality základního a aplikovaného VaV, zvýšení aplikačního potenciálu VaV apod.

11.4 Hodnocení a výběr projektů

- Hodnocení a výběr projektů musí být maximálně transparentní, nestranný a zajišťovaný odborníky s požadovanými znalostmi a schopnosti. Aby se eliminovaly možné pochybnosti ohledně složení a schopností komise pro přijímání návrhu projektů a odborných poradních orgánů, bylo by vhodné předem **stanovit a zveřejnit (v textu programu) kritéria pro personální složení těchto orgánů.**
- Kritéria pro odborné hodnocení návrhů projektů jsou uvedena příliš obecně. Pro jejich větší transparentnost by bylo vhodné je v zadávacích dokumentacích jednotlivých veřejných soutěží **konkretizovat a uvést jejich váhu.**

11.5 Evaluace

- Text programu neuvádí, jak bude probíhat průběžné a závěrečné hodnocení podpořených projektů. V zájmu maximální transparentnosti programu by bylo vhodné v textu programu stručně **popsat, jak budou tato hodnocení realizována** (např. uvést, jak často bude probíhat průběžné hodnocení, co se při něm bude sledovat, kdo jej bude provádět; u závěrečného hodnocení uvést, co se bude hodnotit a kdo bude hodnocení provádět).
- Text programu dále neuvádí popis **způsobu monitorování a evaluace programu.** Je žádoucí je v textu programu **charakterizovat.** V případě monitorování uvést, co se bude monitorovat (realizace projektů, průběh veřejných soutěží a celého programu z hlediska procesů implementace), podle čeho se bude monitorovat (monitorovací indikátory) a jak se bude monitorovat (způsob získávání hodnot monitorovacích ukazatelů, monitorovací systém). V případě evaluace uvést, jak bude probíhat průběžné hodnocení (po každé veřejné soutěži, uprostřed realizace programu či ad-hoc), co se bude v průběžném hodnocení evaluovat (průběh procesu implementace, pokrok v realizaci projektů). Dále popsát závěrečné hodnocení programu (kdy bude probíhat, co bude jeho cílem, co se bude hodnotit), případně hodnocení dopadů.

- Stávající indikátory hodnocení splnění cílů jsou nedostatečné, protože plně nepostihují cíle programu a jeho aktivity. Proto by bylo vhodné **navrhnout novou soustavu vhodných ukazatelů pro hodnocení splnění cílů**. Tato soustava nemusí být založena jen na kvantitativních indikátorech, ale může využívat i kvalitativní ukazatele. Indikátory by měly postihnout rozsah a kvalitu mezinárodní spolupráce, kvalitu a spoluautorství dosažených výsledků, uplatnění (využití) výsledků a reakci výsledků na národní priority a společenské výzvy.
- Text programu k jednotlivým přínosům, resp. dopadům neuvádí, jakým způsobem bude probíhat jejich hodnocení. Je vhodné, aby v **textu programu byl tento způsob stručně popsán a stanoveny příslušné indikátory**. Pro stanovení způsobu hodnocení a návrh možných ukazatelů je možné vyjít z posloupnosti: projekt – výsledek – přínos – dopad. Nejprve se ptát, jakým způsobem bude hodnocen projekt, dále sledovat jeho možné výsledky a ptát se, jak je hodnotit. V dalším kroku se ptát, k jakým přínosům mohou vést výsledky a aktivity projektů (zde se jedná např. o rozvoj lidských zdrojů apod.), a jak tyto přínosy měřit. V neposlední řadě se můžeme ptát na trvalost a rozsah přínosů a sledovat a hodnotit dopady. Indikátory opět nemusí být pouze kvantitativní. Naopak pro některé přínosy mohou být smysluplnější kvalitativní ukazatele.
- Monitorování a evaluace nejsou nějakými formálními či samoučelnými aktivitami, naopak umožňují zefektivnění a zkvalitnění návrhu a realizace programu včetně jeho jednotlivých veřejných soutěží. Povinnost uvádět v textu programu způsob jeho evaluace může vést k formalismu. Aby se takový přístup omezil, je vhodné, aby v textu programu bylo uvedeno, **jakým způsobem bude nakládáno s výsledky monitorování a evaluace**, tedy jak budou využity pro implementaci programu, nastavování parametrů veřejných soutěží či přípravu návazného programu.

11.6 Významnost navržených doporučení

Navržená doporučení lze rozdělit do dvou skupin lišících se svojí významností ve vztahu k obsahové úplnosti a srozumitelnosti návrhu programu. Jejich významnost je sumarizována v následující tabulce. Doporučení zásadního významu by měla být bezpodmínečně zapracována, neboť se vztahují k tématům, která v návrhu programu uvedena nejsou či jsou zpracována nedostatečně, ačkoliv jejich uvedení v návrhu programu je nezbytné a vyžadováno subjekty schvalujícími návrhy programů k financování. Druhou skupinu doporučení tvoří doporučení k úvaze poskytovatele. Jejich zapracování není nezbytné, nicméně jejich zohlednění může usnadnit následnou implementaci programu.

Významnost stanovených doporučení

Doporučení	Zásadní	K úvaze
Vymezení programu		
Stanovit jasný věcný rozdíl programu od ostatních programů podporujících mezinárodní spolupráci ve VaV.	+	
Výsledky programu		
Stanovit, co je jeho výsledkem a tento výsledek nezaměňovat s formami výsledků.		+
Zvážit, zda požadovanými (očekávanými) výsledky mají být výsledky kategorie P, Zodru a Zplem.		+

Přínosy programu		
Sjednotit přínosy uvedené u jednotlivých specifických cílů s přínosy identifikovanými na základě studia odborné literatury. Strukturovat je podle jednotlivých hierarchických úrovní.	+	
Přínosy kategorizovat na přímé a nepřímé		+
Přínosy typu realizace projektů, projekty s potenciálem posunout hranice poznání, ústící v kvalitní výsledky apod. odstranit z přehledu přínosů jednotlivých cílů.	+	
Hodnocení a výběr projektů		
Stanovit a zveřejnit (v textu programu) kritéria pro personální složení těchto orgánů		+
Kritéria pro odborné hodnocení návrhů konkretizovat a uvést jejich váhu v zadávacích dokumentacích jednotlivých veřejných soutěží.	+	
Evaluace		
Popsat, jak bude probíhat průběžné a závěrečné hodnocení podpořených projektů.	+	
Popsat způsobu monitorování a evaluace programu.	+	
Navrhnout novou soustavu vhodných ukazatelů pro hodnocení splnění cílů programu.	+	
Popsat způsob hodnocení přínosů a stanovit příslušné indikátory.	+	
Popsat, jakým způsobem bude nakládáno s výsledky monitorování a evaluace.		+

12 Závěrečný výrok evaluátora

Většina navržených doporučení byla adekvátním způsobem zapracována (viz níže uvedená tabulka). Doporučení, která zapracována nebyla, s výjimkou jediného, patří mezi méně významná doporučení, jejichž zapracování bylo ponecháno na úvaze poskytovatele. Jediné zásadní nezpracované doporučení se vztahuje k jasnému vymezení vůči již probíhajícím programům mezinárodní spolupráce GA ČR a TA ČR. Jeho nezpracování nijak nesnižuje vysokou kvalitu programu, jeho potenciál rozvoje mezinárodní spolupráce ve VaV, ani nevytváří potenciální hrozby pro efektivní implementaci. Spíše se může odrazit v průběhu meziresortního připomínkového řízení a procesu schvalování návrhu programu, kdy mohou vyvstat dotazy stran možných duplicit, komplementarit a synergií s uvedenými programy. Ze zacílení programu a nastavení jeho parametrů je však zřejmé, že k žádným duplicitám i přes absenci explicitní zmínky dojít nemůže.

Navržený program Inter-Excellence 2 představuje kvalitně připravený nástroj pro podporu mezinárodní spolupráce ve VaV, který může za předpokladu efektivní implementace výrazně přispět k větší internacionalizaci VaV prováděného českými výzkumnými organizacemi a podniky aktivními na poli VaV. Návrh programu zohledňuje dlouholeté zkušenosti poskytovatele s realizací programů podporujících mezinárodní spolupráci a výsledky a přínosy již realizovaných či probíhajících programů.

Závěrem lze tedy konstatovat, že po formální i obsahové stránce návrh programu odpovídá stávajícím požadavkům příslušných orgánů hodnocení a schvalování návrhů programů účelové podpory VaV

(jmenovitě RVVI a jejího poradního orgánu KHV). V porovnání s návrhy programů schválenými v nedávné době představuje z obsahového i formálního hlediska výraznou kvalitativní změnu.

Zpracování stanovených doporučení

Doporučení	ANO	NE
Vymezení programu		
<p>Stanovit jasný věcný rozdíl programu od ostatních programů podporujících mezinárodní spolupráci ve VaV.</p> <p>Způsob zpracování: Aktuální text návrhu programu toto doporučení nijak nezpracoval. Z textu programu stále není zřejmý věcný rozdíl, resp. věcné vymezení oproti programům GA ČR a TA ČR. V části textu návrhu programu by bylo žádoucí uvést např. skutečnost, že navrhovaný program je koncipován jako nástroj zvýšení participace českých subjektů v evropských programech COST a EUREKA, zatímco programy GA ČR a TA ČR neumožňují podporu projektů, resp. participaci českých subjektů v programech podpořených těmito evropskými programy. V případě podprogramu INTER-ACTION by bylo např. vhodné uvést, že podporuje spolupráci se zeměmi a v takových tématech, které nejsou podporovány programy GA ČR a TA ČR.</p>		+
Výsledky programu		
<p>Stanovit, co je jeho výsledkem a tento výsledek nezaměňovat s formami výsledků.</p> <p>Způsob zpracování: Aktuální text programu již rozlišuje, že výsledkem je nová znalost, od formy výsledku, tedy od způsobu prezentace či právní ochrany dosažené znalosti.</p>	+	
<p>Zvážit, zda požadovanými (očekávanými) výsledky mají být výsledky kategorie P, Zodru a Zplem.</p> <p>Způsob zpracování: Aktuální text programu ponechává uvedené kategorie výsledků mezi očekávanými kategoriemi výsledků.</p>		+
Přínosy programu		
<p>Sjednotit přínosy uvedené u jednotlivých specifických cílů s přínosy identifikovanými na základě studia odborné literatury. Strukturovat je podle jednotlivých hierarchických úrovní.</p> <p>Způsob zpracování: Aktuální text programu sjednocuje přínosy zjištěné z rešerše odborné literatury s přínosy jednotlivých cílů a podprogramů a tyto strukturuje do příslušných hierarchických úrovní.</p>	+	
<p>Přínosy kategorizovat na přímé a nepřímé</p> <p>Způsob zpracování: Doporučení není zpracováno, přínosy nejsou rozděleny na přímé a nepřímé.</p>		+
<p>Přínosy typu realizace projektů, projekty s potenciálem posunout hranice poznání, ústící v kvalitní výsledky apod. odstranit z přehledu přínosů jednotlivých cílů.</p> <p>Způsob zpracování: Nevhodně stanovené přínosy odstraněny z výčtu přínosů u jednotlivých cílů programu.</p>	+	

Hodnocení a výběr projektů		
Stanovit a zveřejnit (v textu programu) kritéria pro personální složení výběrové komise a odborného poradního orgánu. Způsob zpracování: Aktuální text programu rámcově uvádí kritéria pro složení uvedených orgánů.	+	
Kritéria pro odborné hodnocení návrhů konkretizovat a uvést jejich váhu v zadávacích dokumentacích jednotlivých veřejných soutěží. Způsob zpracování: V aktuálním textu programu jsou kritéria konkretizována, jejich váha bude pravděpodobně uvedena v zadávací dokumentaci příslušné veřejné soutěže.	+	
Evaluace		
Popsat, jak bude probíhat průběžné a závěrečné hodnocení podpořených projektů. Způsob zpracování: Aktuální text programu uvádí, jak bude prováděno průběžné a závěrečné hodnocení podpořených projektů, přičemž se odkazuje na platné legislativní normy.	+	
Popsat způsobu monitorování a evaluace programu. Způsob zpracování: Aktuální text programu stručně popisuje způsob monitorování, průběžné a závěrečné evaluace, a to včetně stanovení cílů plánované evaluace.	+	
Navrhnout novou soustavu vhodných ukazatelů pro hodnocení splnění cílů programu. Způsob zpracování: Indikátorová soustava byla přepracována. Byly stanoveny kvantitativní závazné ukazatele a nezávazné indikátory pro sledování přínosů programu.	+	
Popsat způsob hodnocení přínosů a stanovit příslušné indikátory. Způsob zpracování: Hodnocení přínosů bude součástí závěrečné evaluace. Pro jejich hodnocení jsou stanoveny nezávazné indikátory programu.	+	
Popsat, jakým způsobem bude nakládáno s výsledky monitorování a evaluace. Způsob zpracování: Aktuální text programu uvádí využití monitorování pro efektivní řízení programu a využití interim evaluací pro úpravy programu v zájmu maximalizace jeho přínosů a naplnění cílů.	+	